

En el cinquantenari de l'IESE. Per assolir els majors "Beneficis"

Mons. Xavier Echevarría, Gran Cancellier de la Universitat de Navarra recorda els inicis de la fundació de l'IESE.

13/05/2008

La meva primera reacció, en recordar que fa cinquanta anys de la fundació de l'IESE, ha estat de gratitud profunda a Déu per les gràcies que ha vessat sobre moltes

persones, servint-se d'aquest centre universitari.

Se'm fa molt present, a més a més, la il·lusió sobrenatural i humana de sant Josepmaria Escrivà de Balaguer quan va impulsar aquesta iniciativa. Era conscient del bé que l'IESE, inspirat per l'esperit de l'Evangeli, podria fer a la societat. En promoure'n l'engegada, contemplava anticipadament el desplegament que, amb el temps, havia d'aconseguir una institució de gran altura professional, dedicada a la formació i al perfeccionament d'empresaris i executius, que, en el nucli de la seva missió, inclogués un clar afany de servei i la voluntat de donar a la feina una orientació plenament cristiana i, per tant, veritablement humana.

Des dels primers passos de l'IESE—que no hauria estat possible sense l'interès de la societat civil—, fidels de

l'Opus Dei, cooperadors i amics, junt amb moltes altres persones, van recolzar decididament el projecte, conscients que contribuiria a desenvolupar amb rectitud la tasca de la direcció d'empreses i, en conseqüència, al millorament de la societat. A tots va la meva oració i el meu pensament agraït; als que encara col·laboren amb aquesta feina apostòlica i als que continuen empenyent-la des del Cel.

Més enllà de la voluntat fundacional i de la missió confiada a l'IESE, aquest cinquantenari em porta a rememorar alguns ensenyaments de sant Josepmaria, que són al cor de la doctrina cristiana sobre la santificació de la feina corrent.

Aquests ensenyaments tenen un valor permanent en tots els sectors de l'activitat humana; també, per tant, per als qui s'ocupen de tasques de management. Constitueixen un punt de referència per als que

s'esforcen per millorar aquest camp professional, cada dia més important per al desenvolupament humà i social dels pobles.

ESTIMAR LES PERSONES

Conservo molt vives les imatges d'aquell dia d'octubre de 1972, en el que sant Josepmaria va mantenir un expressiu diàleg amb directius del centre i amb altres empresaris de la seu de l'IESE, durant la seva inoblidable catequesi per la península Ibèrica. Un dels assistents li va preguntar quin hauria d'ésser la primera virtut d'un empresari. La resposta es va centrar en la caritat, «perquè amb la justícia sola no s'arriba», va puntualitzar. Va ser aquest un ensenyament constant del fundador de l'Opus Dei, qui afirmava que «la millor caritat rau en excedir-se generosament en la justícia» [1] . També comentava: «Justícia és donar a cadascú el seu; però jo afegiria que

amb això no n'hi ha prou. Per molt que cadascú mereixi, cal donar-li més, perquè cada ànima és una obra mestra de Déu» [2] .

Per descomptat, la caritat no ha de confondre's amb un sentiment va de solidaritat amb les persones o els pobles necessitats, però llunyans. No em refereixo a la solidaritat cristiana vertadera, sobre la que Joan Pau II ens ha deixat ensenyaments de gran profunditat. És humà compadir-se de les necessitats alienes; no obstant això, la caritat suposa molt més. «La caritat de Crist no és només un bon sentiment en relació al proïsme; no s'atura en el gust per la filantropia. La caritat, infosa per Déu en l'ànima, transforma des de dins la intel·ligència i la voluntat: fonamenta sobrenaturalment l'amistat i l'alegria d'obrar el bé (...). La caritat cristiana no es limita a socórrer el necessitat de béns econòmics; es dirigeix, abans que res,

a respectar i comprendre cadascú en quant a tal, en la seva intrínseca dignitat humana i de fill o filla del Creador» [3] .

Més enllà dels projectes ambiciosos i de la consecució de grans beneficis, el més important en una empresa es concreta a promoure el bé de les persones que hi desenvolupen l'activitat o hi mantenen relacions més o menys estretes. No es pot posar en sordina –malgrat les urgències i presses d'una competitivitat exacerbada– aquesta exigència primordial de la moral cristiana, l'essència i originalitat de la qual rau en seguir i imitar Jesucrist, especialment en el seu amor [4] . Com ensenyava el venerat Papa Joan Pau II, «la manera d'actuar de Jesús i les seves paraules, les seves accions i els seus preceptes, constitueixen la regla moral de la vida cristiana» [5] . En aquesta actuació, composta d'obres i de

paraules, sempre amb especial referència al manament de la caritat fraterna (cf. Jo 13, 34-35), es revela de forma inequívoca l'amor de Jesús al Pare i als homes, i la primacia de l'amor. També Benet XVI ha recordat amb força que Déu és Amor (cf. 1 Jo 4, 16). «I, ja que és Déu qui ens ha estimat primer (cf. 1 Jo 4, 10), ara l'amor ja no és només un “manament”, sinó la resposta al do de l'amor, amb el qual ve al nostre encontre.» [6] .

Sant Josepmaria, pel seu gran amor als seus germans els homes, insistia en el perenne ensenyament cristià, que reconeix i afirma el valor intrínsec de la persona i que exigeix el tracte que correspon a un ésser creat a imatge de Déu, cridat a ser filla o fill seu. Això implica no sols respectar tothom, sense manipulacions interessades; sinó també estimar de debò cadascú, tant com sigui possible en cada situació:

començant pels més pròxims i manifestant aquest efecte amb obres concretes de servei.

PROFESSIONALITAT, JUSTÍCIA I PREOCUPACIÓ PER TOTHOM

Un home, una dona, amb rectitud d'intenció, amb noblesa d'ànim, sap cercar la justícia i fer el bé en l'àmbit de les relacions laborals. Una empresa correctament orientada persegueix el bé de les persones, i no sols unes satisfaccions materials simples i caduques. La doctrina social de l'Església assenyala que l'activitat econòmica no ha de tendir només a multiplicar els béns produïts, amb l'únic objectiu d'augmentar el lucre o el poder, sinó que ha d'estar ordenada per damunt de tot al servei de les persones, de tot l'home i de la comunitat humana sencera [7] . Respectar complidament els drets dels treballadors, clients, consumidors, respon a una exigència

de justícia, a una responsabilitat precisa i universal. Aconseguir aquesta fita, quant contribueix realment al bé dels qui reben els fruits d'una activitat, impulsa a anar més enllà de l'exclusivament just, és fer més humà aquest món nostre.

La integritat personal i la justícia, per ser necessàries en totes les relacions humanes, també han de posar-se en pràctica en l'àmbit de l'empresa. Cal no oblidar que qui no té la voluntat de donar a cadascú el seu en tant que persona, s'empobreix a si mateix i enterboleix la convivència. I tota injustícia engendra desunió i tensions, que poden arribar a provocar greus violències.

Sant Josepmaria es va referir ben sovint a la importància de ser sempre verços i justos, tant en les coses grans com en les petites. Li agradava detallar situacions concretes; i, com es llegeix en una de

les seves homilies, encoratjava «el propòsit de no judicar els altres, de no ofendre ni tan sols amb el dubte, d'ofegar el mal en abundància de bé, semblant al nostre voltant la convivència lleial, la justícia i la pau» [8] .

A l'empresa, com en altres àmbits de l'existència humana, poden sorgir circumstàncies que dificultin l'harmonia entre les persones. Enveges, rancors, discòrdies, greuges personals, i fins i tot les lògiques diferències de caràcter o de legítims punts de vista, poden fer difícil la consecució d'objectius comuns i, sobretot, l'exercici de la caritat cristiana. Sant Josepmaria, conscient d'aquests riscos, animava a exercitar-se en la caritat i en les virtuts que l'acompanyen –la disponibilitat per col·laborar, la comprensió, la paciència, la capacitat de perdó, etc.–, que constitueixen l'entramat del vertader esperit de servei.

Afirmava: «Que difícil sembla de vegades la tasca de superar les barreres, que impedeixen la convivència humana! I, tanmateix, els cristians estem cridats a realitzar aquest gran miracle de la fraternitat: aconseguir, amb la gràcia de Déu, que els homes es tractin cristianament, portant els uns les càrregues dels altres (cf. Gal 6, 2), vivint el manament de l'Amor, que és vincle de la perfecció i resum de la Llei (cf. Col 3,14; Rm 13, 10)» [9] .

UNITAT DE VIDA

Un altre ensenyament central de sant Josepmaria es refereix a la unitat de vida; és a dir, a la coherència o integritat cristiana de tots els àmbits de la persona. En una homilia pronunciada davant més de vint mil persones al campus de la Universitat de Navarra –corria el mes d'octubre de 1967–, va condensar alguns trets essencials d'aquest esperit, que

difonia des del 2 d'octubre de 1928, data en què el Senyor li va fer veure l'Opus Dei. Recordava en aquella ocasió que, d'ençà del començament de la seva tasca apostòlica, solia dir, als qui s'acostaven a la seva feina pastoral, que «havien de saber materialitzar la vida espiritual. Volia apartar-los així de la temptació, tan freqüent llavors i ara, de portar com una doble vida: la vida interior, la vida de relació amb Déu, d'una part; i d'una altra, distinta i separada, la vida familiar, professional i social, plena de petites realitats terrenals» [10] .

En aquella homilia –s'han complert fa poc quaranta anys–, animava els assistents a aquella Santa Missa a conrear una unitat de vida forta entre la fe que professaven i el seu mode concret de comportar-se: a ser coherents amb la seva condició de cristians en la família, en la feina i en la societat. I afegia amb força: «Hi ha

una única vida, feta de carn i esperit, i aquesta és la que cal que sigui –en l'ànima i en el cos– santa i plena de Déu: a aquest Déu invisible, el trobem en les coses visibles i materials» [11] .

No assimilaria aquesta unitat de conducta pròpia del cristianisme qui es limités a complir els seus deures cap a Déu en un àmbit exclusivament “personal” –fins i tot sent generós en l'ajuda material a les iniciatives apostòliques–, però fos negligent a impregnar els seus deures familiars, professionals i socials amb l'esperit de l'Evangelí. Sant Josepmaria es dolia pel fet que «molts cristians han perdut el convenciment que la integritat de vida, reclamada pel Senyor als seus fills, exigeix una cura autèntica a realitzar les seves pròpies tasques, que han de santificar, descendint fins als detalls més petits (...). La feina de cadascú, aquesta feina que ocupa les nostres jornades

i energies, ha de ser una ofrena digna per al Creador, operatio Dei, treball de Déu i per a Déu: en una paraula, un quefer complet, impecable» [12] .

També faltaria a aquest tret essencial de qui se sap fill de Déu, la persona que excel·lís en una activitat professional a la qual no tingués accés l'esperit de l'Evangelí, o en la qual s'eludissin normes ètiques bàsiques. Un cristià no pot deixar de ser-ho en cap moment: ni a l'empresa, ni en qualsevol altre àmbit de la seva existència. A més de conèixer a fons els fonaments de la moral, i especialment les normes més relacionades amb la seva professió, té el deure de ser prudent per no prendre decisions ni adoptar models de conducta o dissenys organitzatius que puguin perjudicar injustament tercers o causar escàndol.

Sant Josepmaria va ensenyar que una conseqüència necessària de l'amor a la llibertat personal és el pluralisme [13] . Caben molts models d'empreses i estils de dirigir diversíssims; però un home de fe, un cristià de consciència recta i ben formada, responsable, procurarà que tots aquests aspectes siguin coherents amb la fe i la moral de Jesucrist. Ho aconseguirà si encerta a avaluar críticament teories i propostes, per filtrar-les o ajustar-les segons un enfocament cristià de l'home i de l'empresa, d'acord amb els grans principis i criteris de la doctrina social de l'Església [14] , on trobarà orientacions segures perquè el camp de la seva iniciativa professional sigui un àmbit on les persones creixin en humanitat.

La clau rau en aprofundir en el sentit de la pròpia feina, mitjà per contribuir al progrés de la societat i instrument principalíssim de

santificació personal i d'apostolat, perquè comporta oportunitats múltiples d'ajudar els altres amb esperit de servei. «Acostuma't a referir tot a Déu» [15] , aconsellava sant Josepmaria. Era la font de la seva gran certesa: «Quan un cristià fa amb amor allò que és més intranscendent de les accions de cada dia, justament allò traspua la transcendència de Déu» [16] .

Realitzat d'aquesta manera, la feina empresarial –a més d'assolir èxits econòmics i socials– aconsegueix el benefici més gran: trobar-se amb Déu, servir-lo i estimar-lo; i fer que moltes persones trobin el Senyor i aprenguin a servir-lo i estimar-lo en l'àmbit de la seva ocupació professional i de les múltiples activitats de la vida ordinària. En una paraula, es converteix realment en instrument per a la santificació pròpia i aliena.

.....

[1] Sant Josepmaria Escrivà, *Amics de Déu* , n. 83.

[2] Ibíd.

[3] Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa* , nn. 71-72.

[4] Cf. Joan Pau II, encíclica *Veritatis Splendor* , 6-VIII-1993, n. 19.

[5] Ibíd., n. 20.

[6] Benet XVI, encíclica *Deus Caritas est* , 25-XII-2005, n. 1.

[7] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica* , n. 2426.

[8] Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa* , n. 72.

[9] Ibíd., n. 157.

[10] Homilia “Estimar el món apassionadament”, dins *Converses*

amb Mons. Escrivà de Balaguer [11]
Ibíd.

[12] Sant Josepmaria Escrivà, *Amics de Déu* , n. 55.

[13] Cf. *Converses amb Mons. Escrivà de Balaguer* , n. 67.

[14] Han estat recopilats per la Pontifícia Comissió "Justícia i Pau" en el *Compendi de Doctrina Social de l'Església* . Madrid/Barcelona: BAC/Planeta, 2005.

[15] Sant Josepmaria Escrivà, *Solc* , n. 675.

[16] Cf. *Converses amb Mons. Escrivà de Balaguer* , n. 116.

cinquantenari-de-liese-per-assolir-els-
majors-beneficis/ (07/08/2025)